Zpráva o činnosti knihovny za rok 2025

Knihovna MO Pardubice V

Název knihovny: Knihovna MO Pardubice V

Zřizovatel: Městský obvod Pardubice V

Adresa knihovny: Josefa Ressla 2278, 530 02 Pardubice

Vedoucí knihovny: Ing. Iveta Vašíčková

Počet zaměstnanců: 1 (leden – prosinec 2025: Lucie Mazuchová)

Kontaktní údaje: 736 504 314, knihovna.dukla@umo5.mmp.cz

1. ÚVODNÍ SLOVO

Knihovna MO Pardubice V je součástí Městského obvodu Pardubice V a je veřejnou knihovnou poskytující knihovnickéhé a informační služby dle zákona č. 257/2001 Sb. Knihovní zákon a metodických doporučení Ministerstva kultury České republiky.

Předkládaná výroční zpráva za rok 2025 představuje nejen příležitost k reflexi uplynulého období, ale také zhodnocení klíčových okamžiků, které formovaly činnost Knihovny MO Pardubice V.

Rok 2025 vnímáme jako stěžejní období, neb došlo k rozvoji a růstu knihovny. To potvrdilo zájem o knihovnu a její postavení jako moderního kulturního a vzdělávacího centra. Těší nás, že byly zaznamenány pravidelné nárůsty registrovaných čtenářů a návštěvníků kulturních či vzdělávacích akcí.

V březnu 2025 došlo k přechodu na nový knihovní systém Koha, který zvýšil digitální úroveň knihovny. Díky němu vznikl on-line katalog knihovny a návštěvníci mohou snadno zjistit, jaké jednotky knihovna nabízí a zda-li jsou dostupné či půjčené. Registrovaným čtenářům vzniklo on-line konto, kde vidí své výpůjčky, včetně jejich historie, mohou si prolongovat jednotky z pohodlí domova a rezervovat jednotky, které si pak pouze v knihovně vyzvednout. Výhodou tohoto systému je, že jsou čtenáři informováni, že se blíží konec výpůjční doby titulů a přímé oslovování, v případě nutnosti zkrácení otevírací doby (dovolená, lékař). Tento systém čtenáři kladně hodnotí dodnes a jsou spokojeni s jeho provozem.

Pro podporu předchozích řádků je do této výroční zprávy zařazena analýza činnosti knihovny. Domníváme se, že pro čtenáře může být zajímavá, a to nejen díky srovnání výkonů knihovny v čase, ale i ukazujícími se trendy v jednotlivých ukazatelích.

2. PŘEHLED VÝKONNOSTI KNIHOVNY

2.1 Klíčové ukazatele knihovny

Analýza klíčových ukazatelů za období 2022–2025 poskytuje komplexní pohled na vývoj výkonnosti Knihovny MO Pardubice V, odrážející dopady externích vlivů i interních strategických rozhodnutí.

Tabulka 1: Klíčové ukazatele knihovny za roky 2022-2025

UKAZATEL	2022	2023	2024	2025
REGISTROVANÍ ČTENÁŘI	284	304	332	453
REGISTROVANÍ ČTENÁŘI DO 15 LET	30	37	35	113
CELKEM NÁVŠTĚVNÍKŮ	2 823	3 382	3 735	6 762
CELKEM VÝPŮJČEK*	8 909	11 033	11 461	17 258

*Výpůjčky jsou počítané i s prolongacemi.

Koncem roku 2024 a začátkem roku 2025 došlo k výraznějšímu poklesu knihovního fondu z důvodu vyřazení poškozených a neaktuálních titulů, které se nepůjčili ani jednou více jak 15 let. Na podzim 2025 byla provedena revize fondu, kde došlo k dalším odpisům ztracených jednotek. Dle zákona byl sepsán revizní protokol. Po celý rok probíhal rozvoj a aktualizace fondu. Přibyly například zvukové jednotky, cizojazyčná literatura či současná díla pro děti a mládež. K 31. 12. 2025 knihovní fond čítal 9 602 kusů.

Dále byla zprovozněna služba meziknihovních výpůjček, kdy jsme kladně vyřídili 48 poptávek z jiných knihoven. Sami jsme využili tuto službu 272x.

2.2 Kulturní a vzdělávací akce pro veřejnost

Knihovna hraje klíčovou roli v kulturním a vzdělávacím životě komunity, a proto jsme v roce 2024 s nástupem nové knihovnice (říjen 2024) začali tyto akce pořádat. Knihovna se zároveň stala součástí kulturních akcí pořádaných Městským obvodem V.

Tabulka 2: Kulturní a vzdělávací akce pro veřejnost za roky 2024-2025

ROK	2024	2025
Počet kulturních akcí celkem	0	15
Celkem návštěvníků kulturních akcí	0	1 564
Počet vzdělávacích akcí celkem	8	45
Celkem návštěvníků vzdělávacích akcí	87	802

Kulturními akcemi se rozumí pravidelné tvořivé dílny pro děti, výstava obrazů a první cestovatelská přednáška pořádaná knihovnou. Také se do těchto akcí počítá stánek knihovny na obvodních akcích, jako jsou Májové slavnosti, Karneval či stanoviště na Pohádkové stezce. Pravidelné kulturní programy přispívají k oživení veřejného prostoru a pomáhají budovat knihovnu jako přirozené komunitní centrum obvodu.

Vzdělávací akce knihovny podporují rozvoj čtenářské gramotnosti, vztah ke knihám a orientaci v informacích již od raného věku. Dětem se tu nabízí možnost bezpečného a podnětného prostředí, kde mohou objevovat literaturu, rozvíjet fantazii i komunikační dovednosti. Knihovna začala pořádat exkurze, kde se třídy seznamují s provozem knihovny a s možnostmi, které se tu nacházejí. Druhým programem je poté Povídání s knížkou, které se zaměřuje na rozvoj zmíněné čtenářské gramotnosti a kritického myšlení. Na závěr knihovna poprvé pořádala úspěšné Pasování prvňáčků na čtenáře, které se zúčastnili žáci prvních tříd základních škol a děti ze třídy se speciálními vzdělávacími potřebami, které se rovněž staly čtenáři.

Kulturní a vzdělávací akce pořádané knihovnou mají důležitý význam pro kvalitu života obyvatel obvodu. Knihovna prostřednictvím těchto akcí vytváří dostupný prostor pro vzdělávání, komunitní život a smysluplné trávení volného času. Tyto aktivity podporují čtenářství, rozvoj dětí a mládeže, mezigenerační setkávání i posilování vztahu k místu, kde žijí. Spolupráce se školkami, školami a dětskými skupinami zároveň posiluje roli knihovny jako přirozeného partnera ve vzdělávání v rámci obvodu. Knihovna spolupracuje i s třídami, kde mají žáci speciální potřeby ke vzdělávání. Tímto se knihovna stává dostupným místem pro všechny.

3. SROVNÁNÍ SE STANDARDEM PRO DOBROU KNIHOVNU

Standard pro dobrou knihovnu je metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a provozovanými obcemi a kraji na území České republiky z roku 2023. Pro srovnání výkonnosti Knihovny MO Pardubice V s „Standardem pro dobrou knihovnu“ je relevantní kategorie obsluhované populace 10 001- 20 000 obyvatel, neb na Městském obvodu Pardubice V byla ke dni 31. 12. 2025 populace vyčíslena na 17 213 obyvatel.

Toto porovnání je pouze informační, neb se knihovna v loňském roce začala více rozvíjet a přizpůsobovat potřebám obyvatel.

Tabulka 3: Výkonnost Knihovny MO Pardubice V vs. Národní standardy

UKAZATEL	JEDNOTKA	KNIHOVNA	STANDARD	STAV
Provozní doba	hodin/týden	33	40-45 (str.6)	Pod standardem
Výdaje na akvizici na 1 obyvatele	Kč/obyvatel	8,7	30-55 (str.7)	Pod standardem
Celkový objem knihovního fondu na 1 obyvatele	jednotek/obyvatel	0,56	2-3 (str.7)	Pod standardem
Roční obnova fondu novými přírůstky	%	21,2	minimálně 7% (str.7)	Splňuje
Počet studijních míst	místa	8	28-70 (str.10)	Pod standardem
Počet veřejně přístupných internetových stanic	stanice	1	7-10 (str.11)	Pod standardem
Počet kulturních a vzdělávacích akcí	akce/rok	60	150-300 (str.15)	Pod standardem
Wi-fi připojení	ano/ne	ano	doporučeno (str. 11)	Splňuje

3.1 Provozní doba

V roce 2025 se upravila provozní doba knihovny tak, aby bylo možné pořádat vzdělávací akce pro školy, školky a dětské skupiny, které se těšily velké oblibě a v kterých knihovna plánuje pokračovat i následující rok. Tyto programy probíhají převážně v dopoledních hodinách a jsou pevnou součástí spolupráce knihovny se školskými zařízeními v obvodu. Úprava provozní doby byla nastavena tak, aby bylo možné kvalitně zajistit vzdělávací programy pro děti a aby zároveň zůstal dostatečný čas pro veřejnost. Změna vedla k efektivnějšímu využití prostoru knihovny a posílila její roli jako vzdělávacího a komunitního centra pro místní školy i širokou veřejnost.

3.2 Knihovní fond

Knihovní fond je zmíněn již ve 2. bodu, co se týče statistických informací. Tento fond byl v roce 2025 doplňován svědomitě, dle zaměření knihovny a potřeb čtenářů. Doplněn byl nejen prostřednictvím pravidelného nákupu nových titulů, ale také díky knižním darům od našich čtenářů a projektu Česká knihovna, který pořádá Moravská zemská knihovna.

3.3. Studijní a relaxační místa, internetové stanice

Studijní a relaxační místa jsou v knihovně k dispozici v omezeném počtu. Jejich kapacita je vzhledem k velikosti a dispozičním možnostem prostor nižší, než jaké uvádějí doporučené standardy pro veřejné knihovny. Stávající počet míst však v současnosti odpovídá reálným potřebám čtenářů a umožňuje jejich běžné využívání pro studium, čtení, tvořivé dílny a odpočinek. To samé se dá říct i o internetových stanicích knihovny.

3.3 Kulturní a vzdělávací akce

Kulturní a vzdělávací akce knihovny jsou podrobněji uvedeny v předchozím bodu (2.2) této zprávy. V roce 2025 byly tyto aktivity postupně rozvíjeny a jejich počet se v průběhu roku začal pozvolna navyšovat. Knihovna se zaměřila především na systematickou spolupráci s mateřskými a základními školami v obvodu a na vytváření pravidelné nabídky programů pro děti i veřejnost. Tento postupný rozvoj je plánován i v následujících letech.

4. SWOT ANALÝZA KNIHOVNY MO PARDUBICE V

4.1 Silné stránky

- Stabilní role v komunitě: Knihovna je přirozeným místem setkávání a kulturního života v obvodu a má své stálé návštěvníky napříč generacemi.
- Silná orientace na práci s dětmi a podpora čtenářství od raného věku: Knihovna dlouhodobě spolupracuje se školami a systematicky podporuje čtenářství u dětí. Zároveň je kladen důraz na rozvoj dětského fondu, který přirozeně rozvíjí a vytváří vztah ke knihám i ke knihovně jako místu, kam se vracejí
- Rozvoj kulturních a vzdělávacích akcí: V roce 2025 došlo k rozvoji akcí pro veřejnost. Došlo ke zvýšení popularity knihovny a tyto akce jsou hojně navštěvovány.
- Osobní přístup a moderní interiér: Knihovna umožňuje individuální přístup ke čtenářům a flexibilní reakci na potřeby místní komunity. Díky novému interiéru působí knihovna moderně a přívětivě pro návštěvníky.
- Stabilní a aktivní personál: Knihovna je vedena s velkým osobním nasazením a iniciativou, což se pozitivně odráží na rozsahu služeb i atmosféře knihovny.

4.2 Slabé stránky

- Omezené prostorové možnosti knihovny: Velikost a dispozice knihovny neumožňují výraznější rozšíření služeb a knihovního fondu.
- Personální kapacita: Provoz a rozvoj aktivit jsou zajišťovány v omezeném personálním rozsahu, což do budoucna může zpomalovat další rozšiřování programů.
- Časová náročnost kulturních a vzdělávacích akcí: Rostoucí zájem o aktivity vyžaduje organizační přizpůsobení provozu knihovny a pečlivé plánování otevírací doby.
- Závislost na jednom pracovníkovi: V případě dlouhodobé nemoci či jiné indispozici by mohlo knihovnu poškodit dlouhodobé uzavření bez náhrady pracovníka.

4.3 Příležitosti

- Další rozvoj spolupráce se školami: Na městském obvodu je rozsáhlá síť škol a dětských skupin. S mnohými má knihovna navázanou dlouhodobou spolupráci. Knihovna by mohla nabízet další programy či rozšířit okruh spolupráce.
- Postupné rozšíření komunitních aktivit: Zvyšující se zájem o akce knihovny umožňuje jejich pozvolné rozšiřování v dalších letech.
- Posílení role knihovny jako komunitního centra: Knihovna má potenciál dále rozvíjet svou funkci bezpečného a dostupného prostoru pro setkávání obyvatel všech věkových kategorií obvodu. Je tu také možnost rozvoje zapojení nových cílových skupin a vybudování dlouhodobého vztahu obyvatel ke knihovně.
- Granty a projekty: Využití dotačních programů může podpořit obnovu fondu, vybavení i realizaci programů pro veřejnost.

4.4 Hrozby

- Dlouhodobé prostorové limity: Stávající prostory mohou do budoucna omezovat rozsah akcí a rozvoj nových služeb.
- Finanční možnosti rozvoje: Rozšíření aktivit i modernizace knihovny jsou závislé na rozpočtových možnostech zřizovatele a dotačních příležitostech.
- Zvyšující se nároky na knihovny: Od veřejných knihoven se očekává široká škála služeb, což může být pro menší pracoviště organizačně náročné.
- Konkurenceschopnost: Pro udržení zájmu, zejména mladších návštěvníků, je nutné knihovnu nadále aktivně rozvíjet a přizpůsobovat její nabídku.
- Personální poddimenzování knihovny: Provoz knihovny zajišťuje jeden zaměstnanec, což při větším rozvoji aktivit a návštěvnosti představuje riziko omezení služeb a kapacity pro nové programy. Zvýšené nároky na organizaci akcí a provoz mohou dlouhodobě zatížit personál a ovlivnit flexibilitu knihovny.

Tabulka 4: SWOT matice

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Stabilní role v komunitě	Omezené prostorové možnosti knihovny
Silná orientace na práci s dětmi a podpora čtenářství od raného věku	Personální kapacita
Rozvoj kulturních a vzdělávacích akcí	Časová náročnost kulturních a vzdělávacích akcí
Osobní přístup a moderní interiér	Závislost na jednom pracovníkovi
Stabilní a aktivní personál	
PŘÍLEŽITOSTI	**HROZBY**
Další rozvoj spolupráce se školami	Dlouhodobé prostorové limity
Postupné rozšíření komunitních aktivit	Finanční možnosti rozvoje
Posílení role knihovny jako komunitního centra	Zvyšující se nároky na knihovny
Granty a projekty	Konkurenceschopnost
	Personální poddimenzování knihovny

5. KLÍČOVÉ POZNATKY, ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

Knihovna prošla v roce 2025 výrazným rozvojovým obdobím. V relativně krátké době došlo k obnovení a systematizaci provozu knihovny. Došlo rovněž k rozšíření služeb v rámci kulturních a vzdělávacích aktivit, zejména ve spolupráci s mateřskými a základními školami v obvodu. Programy i služby byly budovány postupně od základů a reagují na reálné potřeby místní komunity.

Zájem veřejnosti, škol i rodičů o spolupráci se s knihovnou postupně zvyšuje, což potvrzuje smysluplnost nastaveného směru. Knihovna dnes plní nejen základní knihovnické funkce, ale stále výrazněji také roli vzdělávacího a komunitního prostoru.

Rozsah aktivit odpovídá personálním a prostorovým možnostem knihovny. Přesto se podařilo vytvořit funkční základ pro další rozvoj služeb, který je v souladu s aktuálními potřebami obvodu i s dlouhodobou rolí knihovny.

Další směřování knihovny vychází z postupného a udržitelného rozvoje již nastavených aktivit. V následujícím období bude cílem udržet navázanou spolupráci se školami, stabilizovat nabídku vzdělávacích a komunitních aktivit a nadále posilovat roli knihovny jako přirozeného centra setkávání všech věkových generací v obvodu. Současně bude vhodné při budoucích úpravách zohlednit prostorové a personální možnosti tak, aby bylo možné na rostoucí zájem veřejnosti dlouhodobě reagovat a rozvoj služeb udržet v odpovídající kvalitě.